

Interviu cu domnul Claudiu Ilisei, fost procuror român, avocat în Noua Zeelandă

1. Domnule Claudiu Ilisei²⁰, cum puteți descrie viața de avocat în Noua Zeelandă? Lucrați mai mult decât în România? Aveți suficient timp liber? Regăsiți satisfacții profesionale mai mari decât în magistratura română?

Viața în Noua Zeelandă este în general liniștită, țara este foarte ecologică, cu multe parcuri, păduri, plaje sălbatice, multa vegetație, dar în același timp și foarte modernă, clădiri de sticlă și oțel, foarte computerizată și cu un nivel de viață ridicat. La o suprafață aproape cât România, Noua Zeelandă are o populație de aproximativ 4 milioane de locuitori, foarte diversă etnic și concentrată în metropole ca Auckland-ul și Wellington-ul. Viața de avocat în Auckland este destul de incitantă, întâlnești tot felul de oameni și probleme juridice noi și, în general, se lucrează în echipă și pe specializări, mai ales în casele mari de avocatură. Există un concept aici care este foarte apreciat și care dă bune rezultate, este vorba de *life-work balance*. Se muncește mult și serios, dar viața personală și de familie este, de asemenea, foarte importantă. Dacă nu ai grijă și de tine, ca persoană, să te odihnești, să te relaxezi, să te distrezi, să faci un sport sau un hobby, nu poți da randament și nu îți faci job-ul cum trebuie. Angajatorii știu acest lucru și au grijă să aplice bine balanța *life-work*. În general, este o preocupare constantă pentru om și familie. Satisfacțiile profesionale sunt mai mari ca în România, cauze interesante, cu implicații internaționale, bani mai buni și viața mai liniștită.

2. Un jurist se poate realiza profesional într-o țară de tip britanic, dacă a urmat studiile de drept în România, respectiv școala latină,

continentală? E nevoie de absolvirea altei forme de învățământ? Studii suplimentare, stagii de pregătire în curțile de justiție?

Sistemul juridic din Noua Zeelandă este pur *English Common Law*. Când am început să studiez dreptul aici, am încercat să găsec similități cu dreptul românesc, dar nu a mers. Sunt noțiuni și concepte juridice care se aseamănă, dar multe nu au echivalent. Așa că a trebuit să las totul de o parte și să o iau de la capăt. A trebuit să reiau peste 90% din examene iar restul de 10% au fost echivalate. După ce absolvi Facultatea de drept, la propunerea făcută de *Law Society*, ești admis de *High Court* ca *barrister and solicitor*, după care poți să aplici pentru un job. *New Zealand Law Society* este un fel de corp profesional independent, care se ocupă de admiterea în profesie, disciplină, pregătirea profesională etc.

3. Cum poți deveni judecător în Noua Zeelandă? E nevoie de experiență în alte profesii?

În Noua Zeelandă nu există scoli speciale pentru judecători sau procurori, de tipul institutelor naționale de magistratură, judecătorii sunt primiți în profesie în funcție de criteriile de experiență și competență profesională și sunt recrutați dintre avocații cu rang înalt QC (*Queen Counsel*). Pentru a deveni *Queen Counsel*, trebuie să treci prin mai multe stagii de experiență în profesie. Procurorii sunt de trei feluri: *Crown Prosecutors*, care instrumentează infracțiunile

²⁰ Domnul Claudiu Ilisei a absolvit Facultatea de Drept a Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași în 1990, iar în perioada 1998-2002 a îndeplinit funcția de procuror

la Parchetul de pe lângă Judecătoria Suceava, respectiv la Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași.

Există un concept aici care este foarte apreciat și care dă bune rezultate, este vorba de *life-work balance*.

majore, *Corporate Prosecutors*, care sunt angajați de corporații sau agenții guvernamentale și se ocupă de infracțiunile din legi speciale și *Police Prosecutors*, care sunt polițiști cu mai multă experiență și se ocupă de infracțiuni mărunte și contravenții.

4. Cum revedeți viața dumneavoastră de magistrat în România? Există vreun regret? Ați relua profesia în țara natală?

Viața mea de procuror în România a fost în general ok, dar cred ca nu aș relua totul de la capăt.

5. Cum vedeți magistratura română de astăzi? Putem compara cu situația din Noua Zeelandă?

Magistrații români au un renume bun în afara țării, cu excepția scandalurilor de corupție, sunt considerați buni profesioniști. Practica judiciară românească este însă neunitară, în cazuri similare poți vedea soluții total opuse și atunci te întreb: există vreo lege sau fiecare face ce vrea? Din acest punct de vedere cred că sistemul *common law* este ceva mai bun, ține practica unitară, iar instanțele inferioare trebuie să respecte jurisprudența instanțelor superioare. La o prima vedere, sistemul *common law* pare greu de înțeles, poți spune cum să aplic eu judecător o hotărâre pronunțată într-un alt dosar în speța mea, care este mai mult sau mai puțin diferită, deci nu poate fi identic sub toate aspectele cu cauza respectivă?

În *common law*, practica judiciară se aplică în mai multe feluri, sunt cauze obligatorii pentru judecător, cu hotărâri care oferă principii de drept, dar și cauze cu hotărâri la latitudinea judecătorului, în ce privește aplicarea lor. Hotărârile obligatorii sunt date de instanțe superioare și sunt obligatorii pentru instanțele inferioare pe aceeași linie judiciară. Ce este obligatoriu este interpretarea enunțată în speță, cauza nu se aplică precum un șablon, spre exemplu, pedeapsa sau modul de executare a pedepsei într-un caz penal se lasă la aprecierea judecătorului, nu se preia identic din cauza precedentă. În situația în care curtea de apel

stabilește într-un dosar că inculpatul care a lovit cu un ciocan în cap și a omorât victima, care l-a atacat cu o sabie, a acționat în legitimă apărare, toate instanțele inferioare respectivei curți de apel care vor avea pe rol o speță similară vor considera că a fost legitimă apărare. Cauzele care dau principiile juridice sunt acele cauze care creează principii generale de drept și care, ulterior, pot fi legiferate. Spre exemplu, o cauză engleză foarte veche, celebră, care a stabilit pentru prima dată principiul răspunderii pentru neglijență este *Donoghue v. Stevenson*. Reclamantul a cumpărat o sticlă de ginger beer de la chioșcul unui manufacturier. După ce a consumat berea, a găsit în sticlă cochilia unui melc. Conținutul melcului era dizolvat în băutura. Reclamantului i s-a făcut rău, a făcut o indigestie și a fost internat în spital. Când s-a externat, l-a acționat în judecată pe manufacturier pentru despăgubiri. Curtea a admis acțiunea, a acordat despăgubiri, iar motivarea judecătorului din această cauză a rămas principiu de drept, fiind baza răspunderii civile pentru neglijență în dreptul englez. Principiul a fost ulterior legiferat, iar cauza încă se mai folosește în toate țările din *Commonwealth*. Cazurile a căror aplicare este lăsată la aprecierea judecătorului sunt cele din jurisdicții sau curți din țări vecinate, spre exemplu, un avocat invocă la o instanță din Noua Zeelandă o cauză din Australia. Revine avocatului sarcina de a demonstra care sunt asemănările și de ce s-ar putea aplica la speța din Noua Zeelandă. Dacă reușește sau nu să îl convingă pe judecător depinde de talentul lui profesional, de asemenea și procurorul poate invoca practica judiciară sau se poate opune la cauzele invocate de avocat. Oricum, totul se clădește pe structura legislației care există, ca în toate statele.

Ce apreciez în practica *common law* este faptul că judecătorii motivează soluțiile foarte amanunțit, consideră și explică foarte bine toate cauzele și legile puse în discuție, sunt departe de a pronunța soluții șablon cu limbaj de lemn, așa cum se mai întâmplă pe alte meleaguri.

Din câte am observat, și curțile europene folosesc precedentul din ce în ce mai mult, pentru a păstra o practica unitară. Dacă privim motivările hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, de la Strasbourg, este folosită mai des practica judiciară în motivarea

soluțiilor, iar judecătorii îmbină modelul continental european cu cel de common law.

Cred ca ar fi foarte utilă introducerea unui curs de *common law* pentru juriștii români, sunt convins ca i-ar face competitivi pe piața internațională.

6. Mai sunt și alți magistrați sau avocați români în Noua Zeelandă? Păstrați relații profesionale sau de amiciție cu magistrații români?

Din câte știu, sunt încă doi avocați de origine română în Noua Zeelandă, nu și judecători

români. Am plecat din România în anul 2002, dar am păstrat relații de amiciție cu avocați și judecători români. Mi-e dor de o partidă de pescuit cu amicii din România. În prezent, mă aflu în Marea Britanie și cred că voi practica avocatura în Londra, pentru o perioadă.

Vă mulțumim și vă dorim mult succes în continuare.

Interviu realizat de redacția RFJ